

Monkano ya kosala Biro ya bato ya sika ya Amerika na Maine: Na bokuse

Na boumeli ya lisolo na yango, etuka ya Maine eyambaki bato ya sika mpe mabota ya sika oyo bautaki bipai binso na mokili. Kobanda na bamasini ya makasi oyo ezali pembeni ya bibale na biso, na bazamba na biso oyo ezali kosala mpe na baferme ya mabota, na bisika ya koboma mbisi mpe na mabongo ya mombongo oyo ezali pembeni ya bokula nabiso, mabota ya bato oyo bakenda kofanda na Maine bapesaki maboko na makambo ya nkita mpe ya bomoi ya bato, na ndenge babakisaki mpe balendisaki nkita ya etuka na biso, basali, mansanga, mpe bonkoko.

Lolenge Maine ezali kolakisa mpe kosangisa bato mpe mabota oyo babotami na mboka mopaya ezali na ntina mingi lelo oyo, na kotalela ba défis oyo Maine ezali kozela na mikolo ezali koya na oyo etali demographie mpe misala. Median ya mibu ya bato na Maine, 45,1, ezali mibu ya mibange koleka na mboka mobimba, mpe bato ya mibu ya mosala ya liboso na mboka nabiso (bazali na mibu 20-64) bazali kokana kokita na 5,3% na 2030¹. Ndenge emonisami na buku ya 2022 "Kosala ete Maine esala mosala," bato oyo bakufaka na Maine baleki bato oyo babotamaka na boumeli ya mbula koleka zomi, likambo oyo emonani ete ekokoba mpe ekobimisa mikakatano na nkita ya Maine.

Na mikolo mizali koya, Mwango mpo na bokoli ya nkita ya mibu 10 ya etuka eyebisi mposa ya kobakisa bato 75,000 na misala ya Maine na 2030. Myango elobaki ete kosukisa mposa oyo ezali likambo ya liboso, mokakatano oyo eyebani lokola nkita mpe nkita ya boyokeli mitema pasi na bato ya Maine.

Balapolo ya mikolo oyo emonisi ete nkita ya makasi ya Maine, oyo ezali na kati ya nkita oyo ezali kokola malamumu koleka na ekolo mobimba, ezali kokola noki-noki koleka bato na yango ya mosala. Yango elakisi ete Maine ezali esika ya kitoko mpo na kofanda, kosala mpe kosala mombongo, kasi ezali komonisa ntina Maine esengeli kobenda bato mingi ya mosala na etuka mpe kondimisa bango ete bakoki kobakisa mosala na bango mpe makoki na bango ya kozwa mbongo. Ba immigrés bakoki kozala eteni ya ntina ya mwango wana, mingi mpenza na ba secteurs ya nkita ya Maine oyo ezali na bosenga ya makasi ya bato ya mosala, lokola bokengi ya bokolongono, botongi, mpe boyambi bapaya.

Centre ya Maine mpona bolukiluki mpe bansango ya bato ya mosala (CWRI) elobaki ete misala na Maine ekomaki mingi na sanza minei oyo elandaki na sanza ya zomi na moko ya 2023, likambo oyo ememaki na misala mibale ya polele mpo na moto moko oyo azangi mosala na Maine. Atako yango ezali malamumu mpo na bato oyo bazali koluka mosala, kozanga bato ya mosala ezali kopekisa bokoli mpe ezali kobakisa mikakatano na misala ya ntina minene. Ndenge ba lapolo ya Bamesure ya Bokoli ya 2023 ya Ekolo ya Maine elobi, “mpona kobakisa bato ya mosala na Maine, mpe kotelemela makambo oyo, Maine esengeli kobenda bato mingi ya mibu ya kosala na ba etuka mosusu mpe mikili misusu, kobatela bilenge mingi oyo babotami awa, mpe kosalisa bato mingi ya Maine na kosangana na mosala.”

¹Euti na: Biro ya Leta ya Economiste:

https://www.maine.gov/dafs/economist/sites/maine.gov.dafs.economist/files/inline-files/Maine%20Population%20Outlook%20to%202030_0.pdf

Kobongisa ndenge Maine ezali kolakisa mpe kosangisa bato ya sika ya Amerika na kati ya mboka na bango mpe nkita nabango ezali lolenge moko ya malamumu ya kosala mpona kosilisa mikakatano ya bato ya mboka nabiso mpe kopesa maboko na milende ya makasi mpo na kolendisa bato ya Maine, oyo esangisi mpe kobakisa bato ya mboka na bango oyo bazali kokende kofanda na mboka mosusu, kobakisa bato ya mosala, kobatela bilenge ya mboka nabiso, mpe kobakisa bato ya mosala oyo bazali kozwa formasyo mpe mabaku ya kokolisa bato.

Yango ezali libaku mpo na Leta ya kotalela ndenge ya kokomisa mpe kokomisa na esika moko lolenge ya kozwa lisalisi ya politiki, ya lokota, ya mibeko, ya bato ya mosala, mpe ya bapatro mpona bato ya sika oyo bayei sika mpe bato ya mboka; mpona kopesa nzela na misala ya sika mpona kopesa makasi na bokangami ya nkita; mpe mpo na kozwa bikateli ya politiki na bansango ya kokoka na ntina ya, mpe na boyokani na, bato ya mboka.

Na mokolo ya 2 ya sanza ya mwambe 2023, Guvernere Janet Mills abimisaki mobeko oyo epesaki Guvernere ya Biro ya Politiki ya Mbongwana mpe ya Bokosuka (GOPIF) etinda ya kosala mwango mpona kotia bato ya sika ya Amerika (ONA) na mbulamatari ya etuka oyo ekopesama mpona kosunga na ntango molai ya bokangami ya nkita mpe ya bana mboka na Maine.

Na eleko ya molunge ya 2023, GOPIF, na boyokani na bibongiseli ya leta mpe ya mboka, basalaki makita koleka 100 mpe bazwaki makanisi ya bato koleka 800, kati na bango bato ya misala ya ba etuka nyonso 16. Bibongiseli mpe bato oyo basanganaki na mosala ya GOPIF ezalaki na bamonisi ya bato ya Maine oyo bakendeki kofanda na mboka mopaya, bakambi ya bakompanyi, bakambi ya bakompanyi ya mboka mpe ya Leta, bibongiseli ya bato, bakambi ya biteyelo, biteyelo ya likolo, bakambi ya bakompanyi ya bokolongono mpe ya misala, mpe bakambi ya ba agence ya Leta.

Lisusu, GOPIF ezwaki lisungi mpe litambwisi na bato ya sika ya Amerika na etuka mobimba, lisanga ya ba États ya Etats-Unis oyo ezali na ba biro to basali mpona ko koyokanisa intégration ya ba immigrants. Lisanga yango ezali na boyokani na bibongiseli mibale, Mosala ya koteya na mokili mobimba mpe Lisangani ya bato ya Amerika oyo bayaka kofanda na mboka mosusu. Na kolanda mobeko ya Guvernere Mills, Maine ekomaki etuka ya 19 ya kolanda Utah, Wisconsin, mpe Dakota ya Nord.

Na nzela ya mosala oyo, bayokanaki makasi mpona ntina ya kobongisa ndenge Maine eyambaka mpe esungaka bato ya sika ya Amerika mpe kosunga mposa ya Biro ya bato ya sika ya Amerika na Maine. Na kotalela biyano yango, lapolo oyo ezali komonisa mwango mpona kosala ONA mpe ezali kopesa makanisi mpona makambo ya politiki ya liboso. Makambo yango mazali:

- **Kokolisa mpe kokolisa makoki ya koyekola lokota ya Lingelesi:** Mpo na kosunga basali mpe bapatro oyo bazali bapaya, ONA esengeli kosala mpona kosalisa na kobakisa, kobongisa, mpe kosala nzela ya kozwa mabaku ya koyekola lokota ya Lingelesi, lokola makoki ya lokota ya lingelesi ezalaka mbala mingi libanga ya ntina mpo na kolonga na mosala.
- **Kobongisa nzela ya bato ya mosala mpe kopesa lisungi na bato ya mombongo mpona bapaya:** Mpona kofungola makoki ya bato ya sika ya Amerika, ONA esengeli kosunga mpona kokolisa nzela ya mosala, mingimungi mpona bato ya mboka oyo bayei na Maine na mayele ya kelasi mpe/to ya mosala. Na nzela ya ONA, Leta akoki mpe kopesa lisungi na bato ya sika oyo bazangi ndingisa ya mosala na nzela ya kopalanganisa bansango ya ntina mpe na ntango malamumu na ntina ya mibeko ya lipanda ya mboka mpe lisungi ya mibeko, na mokano ya kozwa bato ya sika na nzela ya malamumu mpona kozwa mosala. Longola kosalisa mpona kozwa misala oyo ezali na ntina mingi, bato oyo bakendaka kofanda

na Maine bazali na makoki mingi ya kosala mimbongo ya sika, oyo ezali kopesa maboko na nkita ya etuka. ONA esengeli kobakisa coordination ya ba ressources oyo ezali mpona kosalisa ba entrepreneurs bawuti mboka mopaya bayeba mpe bazala na makoki ma kosunga mombongo ya mike oyo ezali, mpona kopesa bango mabaku ya makasi ya kolonga.

- **Kokolisa boyokani kati na bibongiseli mpe bibongiseli oyo bizali kosunga bato bayei mboka:** Moto ya likambo oyo eyokanaki na etuka mobimba ezalaki ete esengeli kobongisa boyokani kati na bibongiseli ya Leta, bibongiseli ya bato, bato oyo bapesaka lisalisi ya tekini, bakambi ya bingumba, mpe biteyelo. Bituluku ya bato, biteyelo, to bibongiseli ya bituluku ya bato bakoki koluka makoki mpona ko géner ba mbonge ya bato ya sika, nzoka nde basusu bakoki kotalela ba mabaku ya kobenda bato ya bapaya lokola mwango moko mpona kobundisa misala mpe ba tendances ya bato. Bakonzi ya mboka to bato ya mimbongo bakoki koluka mayele mpo na kolendisa bisika ya mosala mpe bato oyo bayambaka bato malamumu.
- **Kolanda mpe kosangana na politiki ya lifuti ya mboka oyo ekopesa Maine litomba:** Makoki ya Maine ya kokotisa mpe kokotisa bato ya mboka mopaya ezali kolimbolama, mpe mbala mingi ezali na ndelo, na nzela ya mibeko, misala, mpe misala ya Leta, ndenge emonisami kala mingi te na nzela ya ntembe ya lokumu awa, mpe na bisika mosusu na mboka, na nzela ya mibeko ya kopesa ndingisa na bato ya mosala oyo ezali kotambwisa bato oyo bazali koluka ebombamelo. Na ONA, mpe na kosala lokola eteni ya Réseau ya Leta ya ONA, Maine esengeli mbala mingi kosangana mpe koyebisa politiki ya leta mpona litomba ya bituluku ya bato, nkita, mpe bato.
- **Koyanganisa bansango ya malamumu mpe oyo eyaka na ntango malamumu mpona bato oyo bakenda kofanda na Maine:** Mpona koyeba bamposa mpe bopusi ya misala mpe ya lisungi, Etuka esengeli na bansango ya malamumu mpona koyéba lotango ya bato oyo bafandi na Maine. Mayele ya koyeba makambo ekosalisa mpe ONA na koyeba malamumu bamposa ya bato oyo bakendaka kofanda na mboka mopaya mpe na koyeba mpe kobongisa makambo.

Mbongwana ya ba ONA na mboka mobimba emonisi ete ba biro wana esengeli kozala na boyokani na kati ya ba agences ndenge makambo ya liboso mpe misala ezali kosalema, mpe kozala na boyokani mpe litambwisi ya ba immigrés mpo na kotombola mingongo na bango mpe kopesa malako na politiki mpe programe. Mpo na kokokisa yango, mwango yango epesi toli oyo:

- Esengeli kosala ONA mpe kotya yango na kati ya Biro ya Guvernere ya Politiki ya Mbongwana mpe ya Elikya, oyo eyokani na monkano ya GOPIF ya kosala lokola mokambi ya ntina oyo asalaka elongo na ba agences mosusu ya Leta mpe bato mosusu mpo na kosilisa mikakatano ya ntango molai oyo Maine ezali kokutana na yango.
- Kobongisama ya conseil ya bato ya mayele mpo na kopesa toli na ONA, na basangani ya bituluku ya bato ya bapaya ya Maine mpe bamonisi ya bibongiseli mpe ba bituka ndenge na ndenge, kati na yango lisungi ya lokota mpe ya mibeko, bokolisi ya bato ya mosala, mimbongo mpe mimbongo, mateya ya mboka mpe ya likolo, mpe mingi mosusu.

Na nzela ya cadre oyo, ONA esengeli mpe kozala na makoki ya kosangana na makambo ya minene oyo bato oyo bazali na yango mposa balobi ete ezali na ntina mingi mpo na bato ya sika ya Amerika, lokola kobatela bana, mituka mpe ndako. Na bisika oyo mpe na bisika mosusu, mwango oyo epesi likanisi ete ONA esala lokola mobengisi mpe mosolo mpona ba agences ya leta mpe ya leta, ba ONG, mpe secteur privé mpona kobakisa boyebi ya bamposa ya ba immigrés na bisika oyo mpe banzela ya kosunga bango.

Mokumba oyo ezali komonisa mokumba ya ntina ya Biro ya sika ya Etats-Unis mpo na bato ya sika ya Amerika – ya koyanganisa ba entités oyo bazali kosunga bokengi ya nkita ya ba immigrés, mpe ya kokitisa koyokanisa ya malamumu mpe ya kosunga milende mpona kolendisira bokangami na bango ya nkita mpe ya mboka na ntango molai.

Ba immigrés basali mosolo na moboko ya nkita mpe ya bato ya Maine, na kobakisa mpe kobakisa makasi ya nkita ya etuka na biso, ya makasi ya mosala, ya bituluku ya bato, mpe ya bonkóko. Na ntango tozali kokutana na mikakatano ya bato lokola etuka, bapaya bazali na mokumba monene ya kosunga mpona kobatela bomoi ya bato ya Maine mpe nkita na bango mpo na mabota oyo makoya.